

บทที่ 4

ผลการทดลอง

4.1 แปลงสาธิต

ดำเนินการโดยคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการพื้นที่ละ 5 รายๆ ละ 1 ไร่ ในพื้นที่เกษตรกรบริเวณศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ปี พ.ศ. 2555/2556 จำนวน 10 แห่ง

4.1.1 พื้นที่ดำเนินการสาธิต

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
 2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
 3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอู๋ ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
 5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง ตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
 7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
 8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่
 9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
 10. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปิงค่า ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา
- ดังรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อ และที่อยู่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 แห่ง ปี พ.ศ. 2555/2556

เขตพื้นที่	รายชื่อเกษตรกร	ที่อยู่/พิกัดพื้นที่
1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยน้ำริน ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย	นายสมเกียรติ จะแก	92 ม.10 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 548031 N 2112466
	นางนากอ จะกู่	94 ม.10 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 548094 N 2112511
	นายปะ แคะพอ	93 ม.10 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 548235 N 2112524
	นายหล้า อินใจ	38 ม.5 ต.ป่าจิว อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 547984 N 2112471
	นางนาสอ จะพื่อ	92 ม.10 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 548138 N 2112474
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยโป่ง ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย	น.ส.เสาวนีย์ ธรรมคำหมื่น	70 ม.6 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 546558 N 2114834
	นายทอน ระวังภัย	46 ม.13 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 546556 N 2114751
	นางเอี้ย รูปสูง	182 ม.14 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 548059 N 2113380
	นางนาปู ระวังภัย	46 ม.13 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 546590 N 2114814
	นายถือ จักจุ่ม	168 ม.14 ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย E 547880 N 2114037
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ปางอู๋ ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	นายพาแตมอ ตอมะติ	42 ม.12 ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 415260 N 2073075
	นายณะ โย อมรภิจกมล	1/1 ม.12 ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 415232 N 2073055
	นายพะหมอกา นันทวิเชียร ฤทธิ์	98 ม.12 ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 415067 N 2073224
	นางอรชร ธรรมชาติมณี	114 ม.12 ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E414359 N 2074010
	นายสะกิง ทองสุขศิลาป่าชีพ	110 ม.12 ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 414229 N 2074740

ตารางที่ 1 รายชื่อ และที่อยู่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 แห่ง ปี พ.ศ. 2555/2556 (ต่อ)

เขตพื้นที่	รายชื่อเกษตรกร	ที่อยู่/พิกัดพื้นที่
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	นายสมบุญรณ วันโพ	132 ม.18 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย E 538604 N 2160600
	นายเลิศเก๊ะ วันโพ	31 ม.18 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย E 538400 N 2159906
	นายบานเย็น กุลบุญรัตน์	134 ม.18 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย E 538179 N 2160025
	นายน้อย แสงดาว	367 ม.18 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย E 538413 N 2160296
	นายสมรักษ์ จักรคำ	28 ม.1 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย E 537719 N 2160409
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	นางสมพร พะเยาว์	294 ม.16 ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 435895 N 2064021
	นางจันสม พรหมเสน	251 ม.5 ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 435820 N 2064104
	นางจำ อินตะคำ	5 ม.5 ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 436012 N 2063897
	นายทองดี กุอ	119 ม.5 ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 435875 N 2065505
	นายอนันต์ ดีมูล	114 ม.5 ต.แม่่นาจร อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ E 434298 N 2065505
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเต็ง ตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	นายพิชญพงษ์ หัตถกอง	116 ม.2 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 655336 N 2209547
	นายจอม หัตถกอง	123 ม.2 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 651765 N 2210310
	นายกองทัน เตชะคุณานนท์	43/1 ม.2 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 655046 N 2210194
	นายวุฒิชัย อุดสาใจ	75/1 ม.2 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 651254 N 2210259
	นายสะอาด ยาวีเลิง	55 ม.2 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 655099 N 2210236

ตารางที่ 1 รายชื่อ และที่อยู่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 แห่ง ปี พ.ศ. 2555/2556 (ต่อ)

เขตพื้นที่	รายชื่อเกษตรกร	ที่อยู่/พิกัดพื้นที่
7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	นายแสงชัย แคน ไตรมาสสิงขร	220 ม.14 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 657470 N 2205484
	นายฉัตรชัย ตาบรรตพจกุล	152 ม.14 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 657307 N 2206498
	นางจรรยา ใจชอบสกุลดี	112 ม.14 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 657657 N 2206275
	นายเชษฐ ใจแน่นแก้วกุล	65 ม.14 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 657567 N 2206498
	นางพรรณนิภา ใจชนะล้ำเลิศ	161 ม.14 ต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย E 657347 N 2205367
8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	นางบัวบาน กันธิมาลา	257 ม.10 ต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 505940 N 2158390
	นายสมศักดิ์ ไชยหาญ	142 ม.10 ต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 505328 N 2158374
	นายชูชาติ แก้วใจ	8 ม.10 ต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 505399 N 2158328
	นางระเบียบ ไชยหาญ	166 ม.10 ต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 505329 N 2158330
	นายสมคิด กันธิมาละ	257 ม.10 ต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 505916 N 2158365
9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	นายแสงชัย วารินอมร	40 ม.14 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 496008 N 2180575
	นายคูแสง ละชี	637 ม.14 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 495997 N 2180549
	นายปทิต ธรรมบัณฑิต	169 ม.12 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 495912 N 2180189
	นางลอยหนู ละชี	637 ม.14 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 495970 N 2180570
	นางนาแสบ ธรรมบัณฑิต	169 ม.12 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ E 494916 N 2178058

ตารางที่ 1 รายชื่อ และที่อยู่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 แห่ง ปี พ.ศ. 2555/2556 (ต่อ)

เขตพื้นที่	รายชื่อเกษตรกร	ที่อยู่/พิกัดพื้นที่
10. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคำ อำเภอปาง จ.พะเยา	นายอุ่งไหล ศรีสมบัติ	90 ม.1 ต.ผาช้างน้อย อ.ปาง จ.พะเยา E 657301 N 2141230
	นายอุกฤษณ์ วารีวิโรจน์	18 ม.1 ต.ผาช้างน้อย อ.ปาง จ.พะเยา E 657073 N 2141483
	นายอมร เอกปิยบารมี	14 ม.1 ต.ผาช้างน้อย อ.ปาง จ.พะเยา E 656965 N 2141337
	นายณรงค์ศักดิ์ ช้างน้อยอำไพ	111 ม.1 ต.ผาช้างน้อย อ.ปาง จ.พะเยา E 656750 N 2141021
	นายทวีศักดิ์ ศรีสมบัติ	128 ม.1 ต.ผาช้างน้อย อ.ปาง จ.พะเยา E 656891 N 2141366

4.1.2 ผลผลิตข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วแปลงสาธิต ปีพ.ศ. 2555/2556

ผลผลิตเฉลี่ยของข้าวโพดฤดูปลูกปี 2555/2556 ของแต่ละศูนย์ทั้ง 10 ศูนย์ ของวิธีการสาธิตทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์ต่ำถึงสูง มีค่าอยู่ระหว่าง 467-924 กิโลกรัมต่อไร่ มีแนวโน้มว่าผลผลิตเฉลี่ยของข้าวโพดวิธีการที่ปลูกข้าวโพดอย่างเดียว (กรรมวิธีที่ 1) จะให้ผลผลิตต่ำกว่าวิธีการอื่นๆ ผลผลิตเฉลี่ยของพืชตระกูลถั่วฤดูปลูกปี 2555/2556 ของแต่ละศูนย์ทั้ง 10 ศูนย์ ของวิธีการสาธิตทั้งหมดผลผลิตถั่วแดงหลวงมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 123-130 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วพุ่มคำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 46-65 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วอะซูกิมีค่าเฉลี่ย 37 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วนิ้วนางแดงมีค่าเฉลี่ย 55 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วลิสงมีค่าเฉลี่ย 354 กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตถั่วแปะยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25-36 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2) น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพดตามกรรมวิธีต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 528-944 กิโลกรัมต่อไร่ และน้ำหนักต้นแห้งของถั่วตามกรรมวิธีต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 144-555 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลผลิตและน้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ยของข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วจากแปลงสาธิต ระบบการปลูก
ข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรรมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปี
พ.ศ.2555/2556

1. ศูนย์ห้วยน้ำริน					
วิธีการที่	ผลผลิต ข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของ ข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้ง ของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวม ของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้ง เฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้ง เฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	592 b	661 b	-	-	661
2. C/RKB	724 a	734 a	130	152	886
3. C/LB	720 a	745 a	32	505	1,250
Mean	679	713	-	-	-
LSD _{.05}	39.92	56.50	-	-	-
CV(%)	4.03	5.43	-	-	-
2. ศูนย์ห้วยโป่ง					
วิธีการที่	ผลผลิต ข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของ ข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้ง ของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวม ของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้ง เฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้ง เฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	707 b	756 b	-	-	756
2. C/RKB	797 ab	815 b	123	144	959
3. C/BB	880 a	922 a	62	304	1,226
4. C/LB	816 a	769 b	36	555	1,324
Mean	800	816	-	-	-
LSD _{.05}	90.26	104.56	-	-	-
CV(%)	8.19	9.31	-	-	-

ตารางที่ 2 ผลผลิตและน้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ยของข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรรมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปี พ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

3. ศูนย์ปางอู๋					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	564 b	660 b	-	-	660
2. C/AB	644 a	734 a	37	193	927
3. C/LB	684 a	776 a	27	409	1,185
Mean	631	723	-	-	-
LSD _{.05}	49.31	47.68	-	-	-
CV(%)	5.36	4.52	-	-	-
4. ศูนย์ห้วยน้ำปูน					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	568	622	-	-	622
2. C/BB	632	636	65	304	940
3. C/LB	663	681	32	492	1,173
Mean	621	646	-	-	-
LSD _{.05}	ns	ns	-	-	-
CV(%)	15.02	9.29	-	-	-

ตารางที่ 2 ผลผลิตและน้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ยของข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรรมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปี พ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

5. ศูนย์แม่แฮ					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	727 b	790	-	-	790
2. C/RB	828 ab	898	55	226	1,124
3. C/LB	924 a	944	29	465	1,409
Mean	826	877	-	-	-
LSD _{.05}	107.51	ns	-	-	-
CV(%)	8.71	10.76	-	-	-
6. ศูนย์ห้วยแอ่ง					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	467 b	528 c	-	-	528
2. C/BB	580 a	647 a	62	-	920
3. C/LB	565 a	595 b	31	505	1,100
Mean	537	590	-	-	-
LSD _{.05}	36.02	48.62	-	-	-
CV(%)	4.59	5.65	-	-	-

ตารางที่ 2 ผลผลิตและน้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ยของข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรรมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปี พ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

7. ศูนย์ผาตั้ง					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	525	591	-	-	591
2. C/BB	558	596	62	263	859
3. C/LB	574	585	33	536	1,121
Mean	552	591	-	-	-
LSD _{.05}	ns	ns	-	-	-
CV(%)	5.38	9.41	-	-	-
8. ศูนย์ห้วยลึก					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	631 b	703	-	-	703
2. C/GB	675 a	697	354	333	1,030
3. C/LB	690 a	669	32	550	1,219
Mean	665	690	-	-	-
LSD _{.05}	18.61	ns	-	-	-
CV(%)	10.92	6.38	-	-	-

ตารางที่ 2 ผลผลิตและน้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ยของข้าวโพดและพืชตระกูลถั่วจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรรมศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปี พ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

9. ศูนย์หนองเขียว					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	643 b	743	-	-	743
2. C/BB	697 a	728	46	240	968
3. C/LB	714 a	715	25	377	1,092
Mean	685	729	-	-	-
LSD _{.05}	35.54	ns	-	-	-
CV(%)	13.56	16.37	-	-	-
10. ศูนย์ป่าคำ					
วิธีการที่	ผลผลิตข้าวโพด	น้ำหนักต้นแห้งของข้าวโพด	ผลผลิตถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งของถั่ว	น้ำหนักต้นแห้งรวมของข้าวโพดและถั่ว
	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)	น้ำหนักต้นแห้งเฉลี่ย (กก./ไร่)
1. C	616 b	682	-	-	682
2. C/BB	650 a	695	63	234	929
3. C/LB	660 a	696	30	500	1,196
Mean	642	691	-	-	-
LSD _{.05}	10.27	ns	-	-	-
CV(%)	11.10	16.10	-	-	-

หมายเหตุ: C-ปลูกข้าวโพดอย่างเดียว C/RKB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วแดงหลวง C/BB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วพุ่มดำ C/AB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วอะซูกิ C/RB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วนี้้วนางแดง C/GB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วลิสงและ C/LB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วแปะยี

4.1.3 ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่อระบบจากแปลงสาธิต ปี พ.ศ.2555/2556

ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดอย่างเดียวให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 652 - 2,452 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วแดงหลวง ให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 4,310 - 4,676 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วพุ่มดำให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 1,425 - 3,840 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วอะซูกิให้ผลตอบแทน 2,060 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วนิ้วนางแดงให้ผลตอบแทน 3,210 บาทต่อไร่ระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วลิสง ให้ผลตอบแทน 2,652 บาทต่อไร่ และระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วแปะยี ให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 1,113 - 3,605 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลผลิตพืชและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่อระบบจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพด

ร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปีพ.ศ.2555/2556

1. ศูนย์ห้วยน้ำริน							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	592	-	4,736	-	4,736	3,146	1,590
2. C/RKB	724	130	5,792	3,380	9,172	4,862	4,310
3. C/LB	720	32	5,760	800	6,560	4,260	2,300
2. ศูนย์ห้วยโป่ง							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	707	-	5,656	-	5,656	3,204	2,452
2. C/RKB	797	123	6,376	3,198	9,574	4,898	4,676
3. C/BB	880	62	7,040	1,240	8,280	4,440	3,840
4. C/LB	816	36	6,528	900	7,428	4,308	3,120
3. ศูนย์ปางอู๋							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	564	-	4,512	-	4,512	3,132	1,380
2. C/AB	644	37	5,152	1,110	6,262	4,202	2,060
3. C/LB	684	27	5,472	675	6,147	4,242	1,905
4. ศูนย์ห้วยน้ำขุ่น							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	568	-	4,544	-	4,544	3,134	1,410
2. C/BB	632	65	5,056	1,300	6,356	4,316	2,040
3. C/LB	663	32	5,304	800	6,104	4,232	1,872

ตารางที่ 3 ผลผลิตพืชและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่อระบบจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพด

ร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปีพ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

5. ศูนย์แม่แฮ							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	727	-	5,816	-	5,816	3,364	2,452
2. C/RB	828	55	6,624	1,100	7,724	4,514	3,210
3. C/LB	924	29	7,392	725	8,117	4,512	3,605
6. ศูนย์ห้วยแล้ง							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	467	-	3,736	-	3,736	3,084	652
2. C/BB	580	62	4,640	1,240	5,880	4,290	1,590
3. C/LB	565	31	4,520	775	5,295	4,182	1,113
7. ศูนย์ผาตั้ง							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	525	-	4,200	-	4,200	3,112	1,088
2. C/BB	558	62	4,464	1,240	5,704	4,279	1,425
3. C/LB	574	33	4,592	825	5,417	4,187	1,230
8. ศูนย์ห้วยลึก							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	631	-	5,048	-	5,048	3,166	1,882
2. C/GB	675	354	5,400	3,540	8,940	6,288	2,652
3. C/LB	690	32	5,520	800	6,320	4,245	2,075

ตารางที่ 3 ผลผลิตพืชและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่อระบบจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพด

ร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ในพื้นที่เกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ ฤดูปลูกปีพ.ศ.2555/2556 (ต่อ)

9. ศูนย์หนองเขียว							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	643	-	5,144	-	5,144	3,172	1,972
2. C/BB	697	46	5,576	920	6,496	4,348	2,148
3. C/LB	714	25	5,712	625	6,337	4,257	2,080

10. ศูนย์ป่าคำ							
วิธีการที่	ผลผลิตพืช(กก./ไร่)		รายได้(บาท/ไร่)			ต้นทุนรวม(บาท/ไร่)	รายได้สุทธิ(บาท/ไร่)
	ข้าวโพด	ถั่ว	ข้าวโพด	ถั่ว	รวม		
1. C	616	-	4,928	-	4,928	3,158	1,770
2. C/BB	650	63	5,200	1,260	6,460	4,325	2,135
3. C/LB	660	30	5,280	750	6,030	4,230	1,800

1.หมายเหตุ : C-ปลูกข้าวโพดอย่างเดียว C/RKB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วแดงหลวง C/BB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วพุ่มดำ C/AB-ปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วอะซูกิ C/RB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วถั่วเขียวแดง C/GB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วลิสงและ C/LB-ปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วแปะยี

2. หมายเหตุ : ต้นทุนต่อไร่ (บาท/ไร่)

1. ศูนย์ห้วยน้ำริน										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	896	3,146	-	-	-	-	-
2. C/RKB	600	450	900	1,262	3,212	600	300	150	600	1,650
3. C/LB	600	450	900	1,260	3,210	450	300	150	150	1,050

2. ศูนย์ห้วยโป่ง										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	900	1,104	3,204	-	-	-	-	-
2. C/RKB	600	450	1,050	1,148	3,248	600	300	300	450	1,650
3. C/BB	600	450	900	1,340	3,290	250	300	300	300	1,150
4. C/LB	600	450	900	1,308	3,258	450	300	150	150	1,050
3. ศูนย์ปางอู๋										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	882	3,132	-	-	-	-	-
2. C/AB	600	450	1,050	1,072	3,172	280	300	300	150	1,030
3. C/LB	600	450	1,050	1,242	3,192	450	300	150	150	1,050
4. ศูนย์ห้วยน้ำปูน										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	884	3,134	-	-	-	-	-
2. C/BB	600	450	1,050	1,066	3,166	250	300	300	300	1,150
3. C/LB	600	450	1,050	1,232	3,182	450	300	150	150	1,050
5. ศูนย์แม่แฮ										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	1,114	3,364	-	-	-	-	-
2. C/RB	600	450	1,050	1,314	3,414	200	300	300	300	1,100
3. C/LB	600	450	900	1,512	3,462	450	300	150	150	1,050

6. ศูนย์ห้วยแล้ง										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	834	3,084	-	-	-	-	-
2. C/BB	600	450	1,050	1,040	3,140	250	300	300	300	1,150
3. C/LB	600	450	900	1,182	3,132	450	300	150	150	1,050
7. ศูนย์ผาตั้ง										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	862	3,112	-	-	-	-	-
2. C/BB	600	450	1,050	1,029	3,129	250	300	300	300	1,150
3. C/LB	600	450	900	1,187	3,137	450	300	150	150	1,050
8. ศูนย์ห้วยลึก										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและค่าปลิดฝักและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	900	1,066	3,166	-	-	-	-	-
2. C/GB	600	450	900	1,238	3,188	1,300	300	300	1,200	3,100
3. C/LB	600	450	900	1,245	3,195	450	300	150	150	1,050
9. ศูนย์หนองเขียว										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวดเมล็ด	รวม
1. C	600	600	900	1,072	3,172	-	-	-	-	-
2. C/BB	600	450	900	1,248	3,198	250	300	300	300	1,150
3. C/LB	600	450	900	1,257	3,207	450	300	150	150	1,050

10. ศูนย์ปังกา										
วิธีการที่	ต้นทุนการปลูกข้าวโพด (บาท/ไร่)					ต้นทุนการปลูกถั่ว (บาท/ไร่)				
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและสีเมล็ด	รวม	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าเตรียมพื้นที่และปลูก	ค่ากำจัดวัชพืช	ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตและนวมเมล็ด	รวม
1. C	600	600	1,050	908	3,158	-	-	-	-	-
2. C/BB	600	450	1,050	1,075	3,175	250	300	300	300	1,150
3. C/LB	600	450	1,050	1,080	3,180	450	300	150	150	1,050

4.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช

ทำการอบรมและประชุมแนะนำความรู้เรื่องเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช มีการอบรมในหัวข้อเรื่อง (1) โครงการวิจัยและทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชในพื้นที่โครงการหลวง (2) การปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชร่วมกับพืชตระกูลถั่ว (3) การไถกลบตอซัง และ (4) สัมมนารับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร ได้ดำเนินการที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงจำนวน 10 ศูนย์ เกษตรกรจำนวน 240 ราย

ศูนย์	1.ห้วยน้ำริน	2.ห้วยโป่ง	3.ปางอุ๋ง	4.ห้วยน้ำจุ่น	5.แม่แอ	6.ห้วยแล้ง	7.ผาดัง	8.ห้วยลึก	9.หนองเขียว	10.ปังกา
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมการฝึกอบรมและประชุมแนะนำความรู้ (ราย)	20	21	30	20	20	25	30	20	24	30

4.3 การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขของการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชและการตัดสินใจในการปลูกถั่วร่วมกับการปลูกข้าวโพด

การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขของการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงจำนวน 10 ศูนย์ เกษตรกร 201 ราย สอบถามเกษตรกรถึงเหตุผลที่ไม่เผาเศษพืชในแปลงข้าวโพดเพราะอะไร พบว่าเหตุผลที่เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดเกี่ยวกับการไม่เผาเศษพืชคือ ข้อ 2 มีการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วทำให้ไม่มีวัชพืชอยู่ในแปลง จึงไม่เผา รองลงมาคือ ข้อ 4 เศษซากพืชที่ปลูกในพื้นที่ เช่น ข้าวโพดและถั่วจะย่อยสลายไปเอง จึงไม่เผาเศษพืช และ ข้อ 3 พื้นที่ปลูกข้าวโพดมีน้อย ดูแลเองได้ไม่ต้องเผาเศษพืช (ตารางที่ 4) และสอบถามเกษตรกรถึงเหตุผลในการเลือกตัดสินใจในการปลูกถั่วร่วมกับการปลูกข้าวโพดเพราะอะไร พบว่าเหตุผลที่เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดในการเลือกตัดสินใจปลูกถั่ว คือ ข้อ 4 ถั่วมีเศษซากพืชมาก สลายตัวได้รวดเร็ว ช่วยคลุมดินและทำให้ดินดีขึ้น รองลงมาคือ ข้อ 3 ถั่วหาซื้อเมล็ดพันธุ์ได้ง่าย ปลูกง่าย ดูแลง่าย ทนแล้งและอายุสั้น และ ข้อ 7 มีช่วงระยะเวลาปลูกถั่วที่เหมาะสมและพอเพียงต่อการเจริญเติบโตของถั่ว (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเหตุผลที่ไม่เหมาะสมพืชในแปลงข้าวโพดของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนา โครงการหลวง
จำนวน 10 ศูนย์

ลำดับ ที่	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยมาก (%)	น้อย (%)	ปานกลาง (%)	มาก (%)	มากที่สุด (%)
1	พื้นที่ไม่มีศัตรูพืชอยู่ในแปลง เช่น นก หนู แมลง ฯลฯ จึงไม่ เหมาะ	2.7	18.4	40.7	25.5	12.7
2	มีการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ทำให้ไม่มีวัชพืช อยู่ในแปลง จึงไม่เหมาะ	2.9	20.2	34.2	32.4	10.3
3	พื้นที่ปลูกข้าวโพดมีน้อย ดูแลเองได้ ไม่ต้องเหมาะสมพืช	0.7	18.6	41.6	28.1	11.0
4	เศษซากพืชที่ปลูกในพื้นที่ เช่น ข้าวโพดและถั่วจะย่อย สลายไปเอง จึง ไม่เหมาะสมพืช	2.7	15.7	44.4	30.4	9.1
5	มีเศษพืชปกคลุมดิน ช่วยรักษาความชื้นในดิน ลดการชะ ล้างพังทลายของดินและดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น จึงไม่ เหมาะสมพืช	1.7	14.4	47.8	23.9	12.2

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเหตุผลในการเลือกตัดสนใจในการปลูกถั่วร่วมกับการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรใน
พื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 ศูนย์

ลำดับ ที่	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยมาก (%)	น้อย (%)	ปานกลาง (%)	มาก (%)	มากที่สุด (%)
1	ถั่วขยายง่าย มีตลาดรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน จึงปลูกถั่ว	5.7	25.1	32.4	25.1	11.7
2	ถั่วมีราคาดี ราคาแน่นอน จึงปลูกถั่ว	6.0	25.7	31.1	22.2	15.0
3	ถั่วหาซื้อเมล็ดพันธุ์ได้ง่าย ปลูกง่าย ดูแลง่าย ทนแล้งและ อายุสั้น จึงปลูกถั่ว	6.8	21.3	25.5	40.9	5.5
4	ถั่วมีเศษซากพืชมาก สลายตัวได้รวดเร็ว ช่วยคลุมดินและ ทำให้ดินดีขึ้น จึงปลูกถั่ว	5.0	13.7	29.8	39.6	11.9
5	มีแรงงานพอเพียง จึงปลูกถั่ว	3.6	24.1	33.0	30.2	9.1
6	มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดน้อย จึงปลูกถั่วร่วมด้วย	5.7	21.2	36.3	25.1	11.4
7	มีช่วงระยะเวลาปลูกถั่วที่เหมาะสมและพอเพียงต่อการ เจริญเติบโตของถั่ว จึงปลูกถั่ว	5.6	15.7	35.1	39.1	4.5

4.4 การศึกษาและสำรวจตลาดผลิตผลจากพืชตระกูลถั่วในพื้นที่โครงการหลวง

ผลจากการศึกษาและสำรวจในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ พบว่าชนิดของถั่วที่ปลูกคือ ถั่วดำ พื้นเมือง ถั่วแดงหลวง ถั่วเขียว ถั่วพุ่มดำ ถั่วขาว ถั่วอะซูกิ ถั่วนิ้วนางแดง และถั่วลิสง สถานที่ขายส่วนใหญ่ขายในพื้นที่ ราคาขาย 15-30 บาทต่อกิโลกรัม และการกำหนดขึ้นอยู่กับผู้ซื้อคือ พ่อค้าและเจ้าหน้าที่โครงการหลวง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ชนิดและตลาดผลิตผลจากพืชตระกูลถั่วในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 ศูนย์

1. ศูนย์ห้วยน้ำริน					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1.ถั่วดำพื้นเมือง	-ขายในพื้นที่	0	25	พ่อค้า	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	30	พ่อค้า	
2.ถั่วแดงหลวง	-ขายในพื้นที่	0	25	พ่อค้า	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	30	พ่อค้า	
3.ถั่วเขียว	-ขายในพื้นที่	0	25	พ่อค้า	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	30	พ่อค้า	
2. ศูนย์ห้วยโป่ง					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1.ถั่วพุ่มดำ	-บ้านโป่งน้ำร้อน	0	18	พ่อค้า	
	-โครงการหลวง	0	18	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	20	พ่อค้า	
2.ถั่วดำพื้นเมือง	-บ้านโป่งน้ำร้อน	0	25	พ่อค้า	
	-โครงการหลวง	0	25	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	30	พ่อค้า	
3.ถั่วแดงหลวง	-บ้านโป่งน้ำร้อน	0	25	พ่อค้า	
	-โครงการหลวง	0	25	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
	-ตลาดเมืองใหม่	90	30	พ่อค้า	
4.ถั่วขาว	-โครงการหลวง	0	18	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
5.ถั่วอะซูกิ	-โครงการหลวง	0	18	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	

ตารางที่ 6 ชนิดและตลาดผลิตผลจากพืชตระกูลถั่วในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 ศูนย์ (ต่อ)

3. ศูนย์ปางอู๋					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วแดงหลวง	-โครงการหลวง	15	20	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
2. ถั่วขาว	-โครงการหลวง	10	20	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
3. ถั่วอะซูกิ	-โครงการหลวง	15	20	เจ้าหน้าที่โครงการหลวง	
4. ศูนย์ห้วยน้ำขุ่น					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วพุ่มดำ	-ขายในพื้นที่	0	18	พ่อค้า	
	-ขายในพื้นที่	20	20	พ่อค้า	
2. ถั่วดำพื้นเมือง	-ขายในพื้นที่	0	20	พ่อค้า	
	-ขายในพื้นที่	20	25	พ่อค้า	
5. ศูนย์แม่แฮ					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วนิ้วนางแดง	-ขายในพื้นที่	0	18	พ่อค้า	
6. ศูนย์ห้วยแล้ง					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วพุ่มดำ	-ขายในพื้นที่	0	18	พ่อค้า	
	-ขายในพื้นที่	3	20	พ่อค้า	
2. ถั่วดำพื้นเมือง	-ขายในพื้นที่	0	25	พ่อค้า	
	-ขายในพื้นที่	3	30	พ่อค้า	
3. ถั่วแดงหลวง	-ขายในพื้นที่	0	25	พ่อค้า	
	-ขายในพื้นที่	3	30	พ่อค้า	

ตารางที่ 6 ชนิดและตลาดผลิตผลจากพืชตระกูลถั่วในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 ศูนย์ (ต่อ)

7. ศูนย์ผาตั้ง					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วพุ่มดำ	-ขายในพื้นที่	15	18	พ้อค้า	
	-ขายในพื้นที่	20	20	พ้อค้า	
2. ถั่วดำพื้นเมือง	-ขายในพื้นที่	15	25	พ้อค้า	
	-ขายในพื้นที่	20	30	พ้อค้า	
3. ถั่วแดงหลวง	-ขายในพื้นที่	15	25	พ้อค้า	
	-ขายในพื้นที่	20	30	พ้อค้า	
8. ศูนย์ห้วยลึก					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วลิสง	-ขายในพื้นที่	0	15	พ้อค้า	
9. ศูนย์หนองเขียว					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วพุ่มดำ	-ขายในพื้นที่	0	18	พ้อค้า	
2. ถั่วนิ้วนางแดง	-ขายในพื้นที่	0	18	พ้อค้า	
3. ถั่วลิสง	-ขายในพื้นที่	0	15	พ้อค้า	
10. ศูนย์ปึงคำ					
ชนิดถั่ว	สถานที่ขาย	ระยะทางที่ไปขาย (กม.)	ราคาขาย (บาท/กก.)	การกำหนดราคาขาย	หมายเหตุ
1. ถั่วพุ่มดำ	-ขายในพื้นที่	0	18	พ้อค้า	
	-อ.เชียงคำ	30	20	พ้อค้า	
2. ถั่วนิ้วนางแดง	-อ.เชียงคำ	30	20	พ้อค้า	
3. ถั่วแดงหลวง	-ขายในพื้นที่	0	25	พ้อค้า	

4.5 การพัฒนาจุดเรียนรู้การปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช

ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาจุดเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 10 ศูนย์ๆ ละ 1 แห่ง เนื้อหาขององค์ความรู้จุดเรียนรู้ประกอบด้วย (1)วัตถุประสงค์ของจุดเรียนรู้ (2)การปลูกข้าวโพดอย่างไรถึงจะไร้ปัญหาหมอกควัน (3)การปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชร่วมกับพืชตระกูลถั่ว (4)การไหลกลับต่อช่วงพืช เกษตรกรได้รับการแนะนำความรู้ด้านเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช เกษตรกรมีความเห็นชอบที่จะนำเทคโนโลยีไปใช้และขยายผลในพื้นที่ของตนเอง เกษตรกรจำนวน 200 ราย ครอบคลุมพื้นที่ 980 ไร่

ศูนย์	1.ห้วยน้ำริน	2.ห้วยโป่ง	3.ปางอัฐ	4.ห้วยน้ำขุ่น	5.แม่แอ	6.ห้วยแล้ง	7.ผาตั้ง	8.ห้วยลึก	9.หนองเขียว	10.ปงคำ
จำนวนเกษตรกร (ราย)	30	20	30	15	20	16	18	10	23	18
ครอบคลุมพื้นที่ (ไร่)	220	60	40	110	30	160	30	10	200	120

4.6 ประมวลผลและจัดทำข้อเสนอแนะทางการขยายผลงานวิจัยสู่การส่งเสริม

1. ในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวโพดเป็นหลักควรจะมีการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อให้ทราบประเด็นปัญหาในการพัฒนา ทราบศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ก่อนที่จะนำผลการวิจัยไปส่งเสริม ในการวิเคราะห์พื้นที่จะต้องมีการพิจารณาคุณสมบัติของระบบด้านต่างๆ คือด้านกายภาพ ดังเช่น ดิน ปริมาณและการกระจายของน้ำฝน ความลาดชันของพื้นที่ การคมนาคม แหล่งน้ำ ฯลฯ ด้านชีวภาพ ดังเช่น พันธุ์พืชที่ปลูก พันธุ์ข้าวโพดและถั่วที่เหมาะสม ฯลฯ ด้านการไหลของระบบ ดังเช่น จำนวนแรงงาน มีเพียงพอหรือไม่ การจ้างแรงงานนอกภาคการเกษตร การหมุนเวียนของรายได้และแหล่งเงินทุน ราคาผลผลิต การตลาด ฯลฯ และด้านการตัดสินใจของเกษตรกรว่าจะมีระบบการปลูกข้าวโพดเป็นอย่างไร ดังเช่น จะปลูกข้าวโพดอย่างเดียวหรือจะปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วหรือระบบฯ อื่นๆ ซึ่งแต่ละปีหรือแต่ละพื้นที่การตัดสินใจจะไม่เหมือนกัน

2. เกษตรกรค่อนข้างจะเห็นด้วยกับการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ปลูกข้าวโพด การที่มีการปลูกพืชตระกูลถั่วร่วมด้วยและการไม่เผาเศษพืช แต่ด้วยพื้นที่ส่วนใหญ่ของการปลูกข้าวโพดเป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก การปลูกข้าวโพด 1 ครั้งต่อปี สามารถกระทำได้อยู่แล้ว แต่การที่จะทำให้สามารถปลูกพืชตระกูลถั่วได้อีกครั้งอาจจะเป็นการยากหรือเป็นการเสี่ยงที่จะไม่ได้ผลผลิตปัญหาหลักที่พบก็คือปริมาณและการกระจายของน้ำฝนที่ไม่แน่นอนมีความแปรปรวน โดยเฉพาะปีไหนที่ฝนเริ่มตกในต้นฤดูฝนช้า ก็จะทำให้ปลูกพืชได้ครั้งเดียวต่อปี ไม่สามารถปลูกพืชอื่นตามได้อีกครั้งหรือปลูกได้แต่ไม่ได้ผลผลิตทำให้การตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชครั้งที่ 2 อาจจะเปลี่ยนไป หรือไปหางานอื่นทำที่มีผลตอบแทนที่แน่นอนและดีกว่าโดยที่ไม่ต้องเสี่ยง

3. เทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช จะมีพืชที่เป็นพืชหลักคือ ข้าวโพดและจะมีพืชตระกูลถั่วที่จะมาปลูกในระบบ ทั้งการปลูกเป็นพืชเหลือง พืชตาม และพืชหมุนเวียน โดยมีการแนะนำให้มีการปลูกโดยไม่มีการเตรียมดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน การเลือกปลูกพืชชนิดอื่นในพื้นที่ราบ โดยไม่ให้มีการเผาเศษพืชในพื้นที่ ระบบดังกล่าวจะมีทางเลือกให้แก่เกษตรกรในการปลูกพืชร่วมกับข้าวโพด การส่งเสริมและการปฏิบัติงานเชิงรุกควรเป็นการบูรณาการ การรณรงค์การปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืช ขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกัน

4. ระบบการตลาด ราคาผลผลิต ตลอดจนความแน่นอนของตลาดและราคาของผลผลิต จะเป็นแรงจูงใจให้การดำเนินงานการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วโดยไม่เผาเศษพืชมีผลสัมฤทธิ์

5. เนื่องจากข้าวโพดจะเป็นพืชที่จะต้องมีการแข่งขันกับต่างประเทศในอนาคตเมื่อเปิดตลาด AEC การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการลดต้นทุนการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ พื้นที่ปลูกพืชที่มีระบบน้ำชลประทานควรจะต้องมีการคำนึงถึงและนำมาใช้ประโยชน์ในระบบการปลูกข้าวโพด

บทที่ 5

วิจารณ์ผลการทดลอง

ผลผลิตของข้าวโพดในแปลงสาธิตมีผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำถึงสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของพื้นที่ปลูก และการดูแลรักษาของเกษตรกร ผลผลิตของพืชตระกูลถั่วที่เกษตรกรเลือกปลูกดังเช่น ถั่วแดงหลวง มีผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ที่ดี พบว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วทุกระบบจะให้รายได้สุทธิมากกว่าระบบการปลูกข้าวโพดอย่างเดียว

ปัจจัยและเงื่อนไขของการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชโดยเฉพาะในระดับมากถึงมากที่สุด เกษตรกรค่อนข้างจะมีความเข้าใจประโยชน์ของการปลูกข้าวโพดร่วมกับการปลูกพืชตระกูลถั่วทำให้ไม่มีวัชพืชอยู่ในแปลงทำให้สามารถลดปัญหาการเผาเศษซากพืชลงได้ มีความเข้าใจว่าเศษซากพืชจะช่วยปกคลุมดิน ช่วยรักษาความชื้นในดิน ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้นและเศษซากพืชจะย่อยสลายไปเอง แต่ก็ยังมีปัญหาของเกษตรกรที่มีความเห็นด้วยน้อยถึงน้อยมากยังไม่เห็นความสำคัญของการงดเผาเศษซากพืช ส่วนการที่เกษตรกรจะเลือกตัดสินใจปลูกถั่วร่วมกับข้าวโพด ความเห็นระดับมากถึงมากที่สุด เกษตรกรจะเลือกปลูกถั่วโดยเห็นว่าเป็นพืชที่ปลูกง่าย มีเศษซากพืชมาก สลายตัวได้รวดเร็ว ช่วยทำให้ดินดีขึ้นและมีช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของถั่ว ดังนั้นในการส่งเสริมควรจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ก่อนที่จะดำเนินการ

พืชตระกูลถั่วที่ปลูกในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่างๆ ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่ยังเป็นถั่วพันธุ์พื้นเมืองโดยทั่วไป เกษตรกรหามาปลูกเอง ดำเนินการผลิตเอง ขายเอง โดยมีพ่อค้าในพื้นที่รับซื้อโดยราคาของถั่ว พ่อค้าเป็นผู้กำหนด ดังนั้นการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษร่วมกับพืชตระกูลถั่ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการผลิตพืชตระกูลถั่วชนิดต่างๆ ทั้งระบบการผลิตตั้งแต่การจัดหาเมล็ดพันธุ์จนถึงการจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาดีและแน่นอน จะเป็นสิ่งจูงใจและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะและแนวทางการวิจัยต่อไป

1. ในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพนิเวศน์เกษตรที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน ควรต้องมีการวิเคราะห์พื้นที่แต่ละพื้นที่เสียก่อน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา ศักยภาพ และความต้องการที่แท้จริง จะสามารถทำให้การวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วของแต่ละพื้นที่ที่มีผลสัมฤทธิ์
2. เนื่องจากระบบการปลูกข้าวโพดเป็นพืชหลักและพืชรายได้ของเกษตรกรในพื้นที่อาศัยน้ำฝน ควรจะศึกษาถึงว่าจะทำอย่างไรจะทำให้ระบบการปลูกข้าวโพดยั่งยืน และมีระบบการปลูกที่หลากหลายให้เลือกปฏิบัติ ควรจะเป็นระบบที่สามารถลดต้นทุนการผลิตและสามารถเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ได้
3. ระบบการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่ว ระบบที่เกษตรกรต้องการและเลือกแล้ว เกษตรกรค่อนข้างจะเอาใจใส่พื้นที่เป็นอย่างดีทำให้ได้ผลผลิตดี และทำให้นำไปสู่การไม่มีการเผาเศษพืชในพื้นที่เพาะปลูก
4. การเลือกตัดสินใจปลูกพืชตระกูลถั่วร่วมกับระบบการปลูกข้าวโพดเหตุผลที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ จะต้องในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะทำให้สามารถปลูกถั่วได้อีก 1 ครั้ง ความแปรปรวนของการกระจายและปริมาณน้ำฝน ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกและความแน่นอนของตลาดและราคาของถั่วเป็นสิ่งจูงใจในการปลูก และควรเป็นเหตุผลที่สำคัญในแง่ของการส่งเสริมจะต้องคำนึงถึง
5. เทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชเป็นวิธีการที่เกษตรกรให้การยอมรับและเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ในแง่ของการปฏิบัติเนื่องจากมีความหลากหลายของเกษตรกรและพื้นที่ดำเนินการ ควรจะมีการรณรงค์โดยการบูรณาการร่วมกันหลายๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งกระทำโดยลำพังคงจะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

บทที่ 7

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2556 สรุปผลได้ดังนี้ งานสาธิตต่อเนื่องฤดูปลูก ปี พ.ศ. 2555/2556 ผลผลิตเฉลี่ยของข้าวโพดจากแปลงสาธิต มีค่าอยู่ระหว่าง 467-924 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วแดงหลวงมีค่าอยู่ระหว่าง 123-130 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วพุ่มดำ มีค่าอยู่ระหว่าง 46-65 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วอะซูกิมีค่าเฉลี่ย 37 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วนิ้วนางแดงมีค่าเฉลี่ย 55 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตถั่วลิสงมีค่า 354 กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตถั่วเปะยี มีค่าอยู่ระหว่าง 25-36 กิโลกรัมต่อไร่ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากแปลงสาธิต ระบบการปลูกข้าวโพดอย่างเดียวให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 652 ถึง 2,452 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วแดงหลวง ให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 4,310 ถึง 4,676 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วพุ่มดำให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 1,425 ถึง 3,840 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดตามด้วยถั่วอะซูกิให้ผลตอบแทน 2,060 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วนิ้วนางแดงให้ผลตอบแทน 3,210 บาทต่อไร่ ระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วลิสง ให้ผลตอบแทน 2,652 บาทต่อไร่ และระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยถั่วเปะยี ให้ผลตอบแทนมีค่าอยู่ระหว่าง 1,113 ถึง 3,605 บาทต่อไร่

ถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาจุดเรียนรู้เรื่องการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชในพื้นที่ 10 ศูนย์ ปัจจัยและเงื่อนไขของการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาเศษพืชพบว่าเหตุผลที่เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดคือการปลูกข้าวโพดร่วมกับพืชตระกูลถั่วทำให้ไม่มีวัชพืชอยู่ในแปลงจึงไม่เผา รองลงมาคือเศษซากพืชที่ปลูกในพื้นที่ เช่น ข้าวโพดและถั่วจะย่อยสลายไปเองถึงไม่เผา และพื้นที่ปลูกข้าวโพดมีน้อย ดูแลเองได้ไม่ต้องเผาเศษพืช ส่วนเหตุผลในการเลือกตัดสินใจในการปลูกถั่วร่วมกับการปลูกข้าวโพด พบว่าเหตุผลที่เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดคือถั่วมีเศษซากพืชมาก สลายตัวได้รวดเร็ว ช่วยคลุมดินและทำให้ดินดีขึ้น รองลงมาคือ ถั่วชื้อเมล็ดพันธุ์ง่าย ปลูกง่าย ดูแลง่าย ทนแล้งและอายุสั้น และมีช่วงระยะเวลาปลูกที่เหมาะสมและพอเพียงต่อการเจริญเติบโตของถั่ว

การศึกษาและสำรวจในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 10 ศูนย์ พบว่าชนิดของถั่วที่ปลูกคือ ถั่วดำพื้นเมือง ถั่วแดงหลวง ถั่วเขียว ถั่วพุ่มดำ ถั่วขาว ถั่วอะซูกิ ถั่วนิ้วนางแดง และถั่วลิสง สถานที่ขายส่วนใหญ่ขายในพื้นที่ ราคาขาย 15-30 บาทต่อกิโลกรัมและการกำหนดราคาขึ้นอยู่กับผู้ซื้อคือพ่อค้า และเจ้าหน้าที่โครงการหลวง